

מעשר בהמה פרק תשיעי בכורות נג.

עין משפט
נר מצוה

- א א מ' פ"ו מהלכות
- ב צ"ח ס"ו ס"ה פ"ה
- ג ע"ג ס"ה פ"ה
- ד ד מ"ח פ"ה מהלכות ערכין
- ה הל"ה ס' :
- ו ע"ג ס"ה פ"ה

שיטה מקובצת

א כל משפט נאז: ה' א' כי חייב הכי נמחק: ה' ג' גידה משום לקוח גידה משום יתום ורש' יתום: ה' ח' אהר רבא משום: ה' ט' וואבל מעשר את ד' נמחק: ה' י' להכי תאז הכא מעשר: ה' יא' לארץ דאינו קרב: ה' יב' אטגיטוס את ג' נמחק: ה' יג' בקיאי היה אנשי דלא ה' יד' וואבל מעשר את ד' אלא אהר רבא משום: ה' יה' ויצאה ארתי: ה' יז' ה' תבית ואין צריך כרפי: ה' יח' כולוה לכהניס: ה' יט' וכן בעמלה ובגידה המפריש מעות: ה' כ' וזוי דמחלה עלייהו: ה' כא' שרי הכתן לכסותו: ה' כב' וי' וי' מביע ליה להשליך:

רבינו גרשום

שלא בפני הבית. לאחר חרבן הבית: המקום שאי אתה מעלה מעשר דגן. מחוצה לארץ לארץ וכל היבא דכתיב מעשר ותורמוהו בארתי: משמע בדגן שבארץ דמכין ליה ארעם אן נחלה כגון כן את מעשר בני ישראל אשר ירימו נתתי ללויים על כן אמרתי להם בתוך בני ישראל לא תחלו נחלה ובגון כי תכלה לעשר וגו' השקפה וכו' וזה הנה מעלה מעשר בהמה ומתינתן לקדמי נוהג בארץ ובחוצה לארץ: אפי' תימא ר' עקיבא כאן ליקרב כאן ליקרב. האי דקאמר רבי עקיבא אי אתה מעלה מחוצה לארץ ליקרב קאמר אבל מיקדש קדוש אפי' בחוצה לארץ: דיקא נמי דקרא ליקרב קאמר דכתיב והבאתם מהקרבן הוא דמעשיה אבל מקדושה לא: לנאכל במזבח. ולא כשואו תם: אי הכי אפי' האידינא נמי. בזמן הזה יהא נוהג: גידה משום יתום. שלא יכניסו לדיד' להתעשר ולא בו עשירי: ה' וכו' ברחמין במתינתן: ה' ז' נמי לא משום יתום: אפי' בהכרזה. דמכריז יתום לאו בר עשירי: משום תקלה.

מעשר בהמה בו. כלל מקום רגיל להזכיר צבור ומעשר ופסק שזון צממתותיהם^ט להכי תנא^ז מעשר רגב צבור ופסק דנפישי מיליה תנא בפסחים: **ג' ה' ב' בארץ ובחוצה לארץ.** הא דלאמרי' דריש שילוח הקן (חולין דף קל"ח): דכל היכא דתנא בצרף ובחוצה לארץ שלא לצורך לצד מראשית הגז היינו צמנתו דתנן דההיא מניליתא חזל הכא לצורך הוא: **רבי עקיבא אומר יבוא יעלה אדם מעשר בו.** צממורה בסוף אלו קדשים (דף כ"א): קאמר נמי רבי עקיבא הכי דכזור הצד מחוצה לארץ^ט אינו קרב^ז דמוקי תם ממני' דמס' חלה (פ"ז מ"ח): כלל מעשה הגלה בכורות מצד ולא קבולו ממנו כר' עקיבא: **ברב הונא דאמר רב הונא גידה משום יתום.** דרז הונא קאמר צדיקין (דף נ"ח): כלל מעשה רשע לא שייך למיגור משום כלאים וטרפייה ויואל דופן חזל כאן שייך למיגור משום הנהו כמו משום יתום חזל איידי דנקט רז הונא תם נקטה הכא ומיהו מימנה דלא נקט לקוח וימיה דנקט תם לכך נראה לי לפרש דנקט הכא דוקא יתום דטעו ביה טפי מצממתיי משום דלא בקיאי^ח דיתום נמי לא משכחת ליה חזל צוה פירש למיתה וזה פירש לחיים:

אלא^י משום תקלה. משמע הכא דאין מעשר בהמה נוהג בזמן הזה משום תקלה והקשה ר"ת צפוק צמה בהמה יולאה (שם נד'): **לרבי אלעזר** בן עזריה הוא מעשר תריסר אלפי עגלי מערייה ככל שטא ולאחר המורצין היה דרבן יוחנן בן זכאי שטאו נשיא היה לאחר מורצין ואחריו רבן גמליאל ובימי רבן גמליאל מנו את ר' אלעזר בן עזריה נשיא כדא"י צפוק תפלת השחר (ברכות דף ס'): וכן י"ח שנה היה ואין לפרש כלל דליירי צעישור שנותנין למנך כמו ארנונה ודומק נמי לפרש דאפטרופוס היה לו כשהוא קטן שיהיה מעשר ושנא לא צטלו מעשר בהמה כ"כ סמוך לחורבן: **ואין^י מחרימין בזמן הזה.** אפילו חרמים לכהניס אפי' צמפרש לכהניס איכא למיגור משום תקלה דכל זמן שהם ציד צעלים הרי הן הקדש כדאיתא אפשרי

מעשר בהמה נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין אבל לא במוקדשים ונוהג בבקר ובצאן ואין מתעשרין מזה על זה בכבשים ובעזים ומתעשרין מזה על זה בחדש ובישן ואינן מתעשרין מזה על זה שהיה בדין ומה אם החדש והישן שאינן כלאים זה בזה אינם מתעשרין מזה על זה כבשים ועזים שהן כלאים זה בזה אינן דין שלא יהו מתעשרין מזה על זה ת"ל ויצאן^ט משמע כל צאן אחר: **ג' י' יבוא מתני' דלא כרבי עקיבא דתניא רבי עקיבא אומר יבוא יעלה אדם מעשר בהמה מחוצה לארץ ויקריבו ת"ל^ז והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן במקום שאתה מעלה מעשר דגן אתה מעלה מעשר בהמה ומקום שאי אתה מעלה מעשר דגן אי אתה מעלה מעשר בהמה אפי' תימא ר' עקיבא כאן ליקרב כאן ליקדש דיקא נמי דקא נסיב לה תלמודא והבאתם שמה שמוע מינה א אי הכי מאחר שאינו קרב אמאי קדוש לנאכל במזבח לבעלים: בפני הבית ושלא בפני הבית: אי הכי אפי' האידינא נמי כדרב הונא דאמר רב הונא ג' גידה^ז משום יתום אי הכי מעיקרא נמי לא אלא אפשר בהכרזה הכא נמי אפשר בהכרזה אלא אמר ר' רבה משום תקלה ומנא תימרא דחיישינן לתקלה^ז (דתנן)^ז אין מקדישין ואין מעריבין ואין מחרימין בזמן הזה ואם הקדיש והעריך והחריים בהמה תיעקר פירות כסות וכלים ירקבו מעות וכלי מתכות יולך לים המלח ואיזהו עיקור נועל דלת בפניה והיא מתה מאיליה אי הכי בכור נמי לא ליקדש בכור בדין תליא מילתא^ה ברחם קדוש הכי קאמר אפשרי כוכבים דלא ליעודש מעיקרא אפשרי**

מעשר בהמה נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין אבל לא במוקדשים ונוהג בבקר ובצאן ואין מתעשרין מזה על זה בכבשים ובעזים ומתעשרין מזה על זה בחדש ובישן ואינן מתעשרין מזה על זה שהיה בדין ומה אם החדש והישן שאינן כלאים זה בזה אינם מתעשרין מזה על זה כבשים ועזים שהן כלאים זה בזה אינן דין שלא יהו מתעשרין מזה על זה ת"ל ויצאן^ט משמע כל צאן אחר: **ג' י' יבוא מתני' דלא כרבי עקיבא דתניא רבי עקיבא אומר יבוא יעלה אדם מעשר בהמה מחוצה לארץ ויקריבו ת"ל^ז והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן במקום שאתה מעלה מעשר דגן אתה מעלה מעשר בהמה ומקום שאי אתה מעלה מעשר דגן אי אתה מעלה מעשר בהמה אפי' תימא ר' עקיבא כאן ליקרב כאן ליקדש דיקא נמי דקא נסיב לה תלמודא והבאתם שמה שמוע מינה א אי הכי מאחר שאינו קרב אמאי קדוש לנאכל במזבח לבעלים: בפני הבית ושלא בפני הבית: אי הכי אפי' האידינא נמי כדרב הונא דאמר רב הונא ג' גידה^ז משום יתום אי הכי מעיקרא נמי לא אלא אפשר בהכרזה הכא נמי אפשר בהכרזה אלא אמר ר' רבה משום תקלה ומנא תימרא דחיישינן לתקלה^ז (דתנן)^ז אין מקדישין ואין מעריבין ואין מחרימין בזמן הזה ואם הקדיש והעריך והחריים בהמה תיעקר פירות כסות וכלים ירקבו מעות וכלי מתכות יולך לים המלח ואיזהו עיקור נועל דלת בפניה והיא מתה מאיליה אי הכי בכור נמי לא ליקדש בכור בדין תליא מילתא^ה ברחם קדוש הכי קאמר אפשרי כוכבים דלא ליעודש מעיקרא אפשרי**

מעשר בהמה נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין אבל לא במוקדשים ונוהג בבקר ובצאן ואין מתעשרין מזה על זה בכבשים ובעזים ומתעשרין מזה על זה בחדש ובישן ואינן מתעשרין מזה על זה שהיה בדין ומה אם החדש והישן שאינן כלאים זה בזה אינם מתעשרין מזה על זה כבשים ועזים שהן כלאים זה בזה אינן דין שלא יהו מתעשרין מזה על זה ת"ל ויצאן^ט משמע כל צאן אחר: **ג' י' יבוא מתני' דלא כרבי עקיבא דתניא רבי עקיבא אומר יבוא יעלה אדם מעשר בהמה מחוצה לארץ ויקריבו ת"ל^ז והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן במקום שאתה מעלה מעשר דגן אתה מעלה מעשר בהמה ומקום שאי אתה מעלה מעשר דגן אי אתה מעלה מעשר בהמה אפי' תימא ר' עקיבא כאן ליקרב כאן ליקדש דיקא נמי דקא נסיב לה תלמודא והבאתם שמה שמוע מינה א אי הכי מאחר שאינו קרב אמאי קדוש לנאכל במזבח לבעלים: בפני הבית ושלא בפני הבית: אי הכי אפי' האידינא נמי כדרב הונא דאמר רב הונא ג' גידה^ז משום יתום אי הכי מעיקרא נמי לא אלא אפשר בהכרזה הכא נמי אפשר בהכרזה אלא אמר ר' רבה משום תקלה ומנא תימרא דחיישינן לתקלה^ז (דתנן)^ז אין מקדישין ואין מעריבין ואין מחרימין בזמן הזה ואם הקדיש והעריך והחריים בהמה תיעקר פירות כסות וכלים ירקבו מעות וכלי מתכות יולך לים המלח ואיזהו עיקור נועל דלת בפניה והיא מתה מאיליה אי הכי בכור נמי לא ליקדש בכור בדין תליא מילתא^ה ברחם קדוש הכי קאמר אפשרי כוכבים דלא ליעודש מעיקרא אפשרי**

מעשר בהמה נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין אבל לא במוקדשים ונוהג בבקר ובצאן ואין מתעשרין מזה על זה בכבשים ובעזים ומתעשרין מזה על זה בחדש ובישן ואינן מתעשרין מזה על זה שהיה בדין ומה אם החדש והישן שאינן כלאים זה בזה אינם מתעשרין מזה על זה כבשים ועזים שהן כלאים זה בזה אינן דין שלא יהו מתעשרין מזה על זה ת"ל ויצאן^ט משמע כל צאן אחר: **ג' י' יבוא מתני' דלא כרבי עקיבא דתניא רבי עקיבא אומר יבוא יעלה אדם מעשר בהמה מחוצה לארץ ויקריבו ת"ל^ז והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן במקום שאתה מעלה מעשר דגן אתה מעלה מעשר בהמה ומקום שאי אתה מעלה מעשר דגן אי אתה מעלה מעשר בהמה אפי' תימא ר' עקיבא כאן ליקרב כאן ליקדש דיקא נמי דקא נסיב לה תלמודא והבאתם שמה שמוע מינה א אי הכי מאחר שאינו קרב אמאי קדוש לנאכל במזבח לבעלים: בפני הבית ושלא בפני הבית: אי הכי אפי' האידינא נמי כדרב הונא דאמר רב הונא ג' גידה^ז משום יתום אי הכי מעיקרא נמי לא אלא אפשר בהכרזה הכא נמי אפשר בהכרזה אלא אמר ר' רבה משום תקלה ומנא תימרא דחיישינן לתקלה^ז (דתנן)^ז אין מקדישין ואין מעריבין ואין מחרימין בזמן הזה ואם הקדיש והעריך והחריים בהמה תיעקר פירות כסות וכלים ירקבו מעות וכלי מתכות יולך לים המלח ואיזהו עיקור נועל דלת בפניה והיא מתה מאיליה אי הכי בכור נמי לא ליקדש בכור בדין תליא מילתא^ה ברחם קדוש הכי קאמר אפשרי כוכבים דלא ליעודש מעיקרא אפשרי**

מעשר בהמה נוהג בארץ ובחוצה לארץ בפני הבית ושלא בפני הבית בחולין אבל לא במוקדשים ונוהג בבקר ובצאן ואין מתעשרין מזה על זה בכבשים ובעזים ומתעשרין מזה על זה בחדש ובישן ואינן מתעשרין מזה על זה שהיה בדין ומה אם החדש והישן שאינן כלאים זה בזה אינם מתעשרין מזה על זה כבשים ועזים שהן כלאים זה בזה אינן דין שלא יהו מתעשרין מזה על זה ת"ל ויצאן^ט משמע כל צאן אחר: **ג' י' יבוא מתני' דלא כרבי עקיבא דתניא רבי עקיבא אומר יבוא יעלה אדם מעשר בהמה מחוצה לארץ ויקריבו ת"ל^ז והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן במקום שאתה מעלה מעשר דגן אתה מעלה מעשר בהמה ומקום שאי אתה מעלה מעשר דגן אי אתה מעלה מעשר בהמה אפי' תימא ר' עקיבא כאן ליקרב כאן ליקדש דיקא נמי דקא נסיב לה תלמודא והבאתם שמה שמוע מינה א אי הכי מאחר שאינו קרב אמאי קדוש לנאכל במזבח לבעלים: בפני הבית ושלא בפני הבית: אי הכי אפי' האידינא נמי כדרב הונא דאמר רב הונא ג' גידה^ז משום יתום אי הכי מעיקרא נמי לא אלא אפשר בהכרזה הכא נמי אפשר בהכרזה אלא אמר ר' רבה משום תקלה ומנא תימרא דחיישינן לתקלה^ז (דתנן)^ז אין מקדישין ואין מעריבין ואין מחרימין בזמן הזה ואם הקדיש והעריך והחריים בהמה תיעקר פירות כסות וכלים ירקבו מעות וכלי מתכות יולך לים המלח ואיזהו עיקור נועל דלת בפניה והיא מתה מאיליה אי הכי בכור נמי לא ליקדש בכור בדין תליא מילתא^ה ברחם קדוש הכי קאמר אפשרי כוכבים דלא ליעודש מעיקרא אפשרי**

- (א) [סוף שקלים:] (ג) [תנן] מ' ע"ג א' י' (ח) [ז'ל' דמילי:] (ד) ע"ג י' (ח) א' י' (ח) סוף שקלים (ט) [נעריך מ"ח:] (י) [תנן נו:] (י) [תנן ל:] (א) [ויקרא לו:] (א) [ז'ל' הכא:] (א) [ומוקי ז"ק:] (א) [ז'ל' ז"ל:] (א) [ונ' ווס' שמת ד:] (א) [ה'ה ה'ה ווס' ז'ה כ' ד'ה] מלכו וי' משם כהה שקיעה לאתן שני מילין צבטלו כאן וע' עוס' ע"ג י' ז' ד'ה אין ווס' יומא סו. ד'ה אין:] (א) [ונ' היט' ווס' ע"ג י' ג'ג:] (א) [כ"ש מ"ח:] (א) (א) [כ"ה ולהמין עד שזדמן לו יבא שילח לקבלו י' ז"ק]

תורה אור השלם

- 1. וכל מעשר הקדוש יבא לבית יישוביך תחת השקט והעשירי יהיה קדוש לך ויקרא לו רוב
- 2. והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ואת תרומת ידם וזבחיכם ותרומתיכם וזבחיכם ותרומתיכם יבא וזבחיכם ותרומתיכם יבא

הגהות הב"ח

- (ה) ג' מהרש"ק קדוש:

מוסף רש"י

אין מקדישין: שם דבך, סתם הקדש לבדק בית ואין לכן מקדש יתום וכו'. ואין מחרימין. קסבר קסם חרמים לבדק בית לפולגא חז"ל עבדין. וזון דהשתא לולא בית המקדש אתי צוה ליהי מקלה דמתתי המקדש ומשלה (ע"ז י"ג). בהמה תיעקר כו'. הדיקא נמי. נועל דלת. ואין לה שם תלם וממת (ע"ז י"ג).